

ЈУГОСЛОВЕНСКА ИНВЕСТИЦИОНА БАНКА — БЕОГРАД

ФИЛИЈАЛА — КОТОР

СА СВОЈИМ ЕКСПОЗИТУРАМА

У БУДВИ И ПЕТРОВЦУ

ВОДИ ДИНАРСКУ И ДЕВИЗНУ ШТЕДЊУ И ОБАВЉА СВЕ ОСТАЛЕ БАНКАРСКЕ ПОСЛОВЕ. УСЛУГА БРЗА И ТАЧНА, ТАЈНОСТ ЗАГАРАНТОВАНА.

ПРАЗНИК НАШЕ МОРНАРИЦЕ

ПРИЈЕ 35 ГОДИНА формиран је на Биокову, у саставу партизанског батаљона „Вид Михаљевић“, Приморски вод са задатком да омета непријатељски саобраћај на мору. Ускоро потом, на данашњи дан, Врховни штаб НОВ и ПОЈ донио је одлуку да се формира Први морнарски одред. Другом половином децембра исте године образована је при Штабу Четврте оперативне зоне Секција за ратну морнарицу, а десет дана касније, 28. децембра, у Подгорије је организована Прва морнарска станица. Након капитулације Италије партизани су заплијени велики број пловних објеката, који су били наоружани тешким митраљезима и топовима. У завршним операцијама 1944. године Ратна морнарица, чији тридесетпети рођендан прослављамо, превозила је трупе и ратни материјал, садејствујући са копненим снагама у борбама за ослобођење острва и наше обале.

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА VI • БРОЈ 112. • 10. СЕПТЕМБАР 1977.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

У ОКВИРУ ПРОСЛАВЕ ТИТОВОГ ЈУБИЛЕЈА

ИЗВОР НАДАХНУЋА И НАДЕ

ТРАДИЦИОНАЛНИ СУСРЕТ

Драги Друже Тито,

Са свечане сједнице, посвећене тридесетогодишњици Савеза удружења бораца Народноослободилачког рата, из прекрасне Будве — са једне од најљепших обала на свим морима света — пријдружујемо се поздравима и жељама свих наших народа и народности у којима је садржана безграницна љубав и неразрушива вјерност Твом великому дјелу — слободи наше домовине која је однјивила и будућности поклонила армије прегалаца, хероја и неуморних градитеља новог живота. Они су на Твој историјски позив и на челу с Тобом, славне 1941. године пошли у борбу, која је била први и која је дugo времена остала једини организовани отпор завојевачу у поробљеној Европи. Тих дана је народ овог краја у чете јунака и прегалаца сврстао та корећи све своје одрасле становнике, њих 504 на броју, од којих је готово сваки други својим животом омекшио границе домовине, угрожују га, истовремено, у величанствену зграду револуционарне солидарности и херојског интернационализма.

Евоцирајући успомене на године што зраке као ватре обласнице, на Твоје и наше јубилеје — на 35 година Твога живота утврдјујући олујама политичке борбе и на четири деценије руковођења комунистичког партитором Југославије која је Твоје дјело — ми се сјећамо како си у предвечерје шестостотинуарске диктатуре са оптуженничке клупе, као и какве трибине, оптуживао и разобличавао гнусобе на полицијској кнуту заснованог система. У овом крају, чији су становници 1920. године листом гласали за комунисте, некончано, након чега је формирана прва црвена општина на Јадрану, ограбрујуће се одјекнуле Твоје ријечи: „Не признајем буржоасцију, јер се скатрам одговорним са мојим својом комунистичкој партиторијом!“ Као командант војске, која је на својим барјацима доносила слободу, и висоримом битаком што су већ ушли у легенду, био си симбол дивовске борбе непрестане. Корачајући упоредо са историјом и, као један од њених најимара, увијек на челу колоне, Ти си непрекидно пружао непроизведен је принос изграђивању нових односа међу људима и државама, и то искључиво на основама равноправности, сарадње и суверенитета сваке земље.

Поносни на успјехе постигнуте у послједњаратној изградњи под Твојим руковођством, ми у овом празничном рапорту не можемо да не поменемо да наша сушчана ривијера — позната у прошlosti као лиферија ратне снаге, која је у бесије пропаvana на тржиштима Турске, Персије, Француске, Сједињених Америчких Држава и Австралије — сада осјећа оскудицу једино у рапној снази.

Сјећајући се наших очева и мајки, браће и сестара, наших синова и кћери — Твојих и наших ратних другова и одајући им минутом ћутања почаст, ми смо се завјетовали да ни за тренутак нећemo сметнути с ума наше заједничко дјело: слободну самоуправну социјалистичку заједницу и задатак да је изграђујемо, јачамо и развијамо да буде достојна сна о њеној могућој љепоти. У исто вријеме, ми смо се обавезали да ћemo и даље досљедно корачати Твојим путем који подразумијева и отпор сваком робовању — свакој дорми, сваком туђину, свим предрасудама и свачијем култу. Твоје име, које је извор наде и надахнућа, и Твој примјер биће нам, као и досад, путоказ ка оствари вању слободарских идеала најбољих синова наших народа и народности, који живе у нашим визијама и надама, у неизмјernoј најшој љубави у срцу народа.

Честитајући Ти, најдражи наш друге 35-годишњици Савеза удружења бораца Народно-ослободилачког рата, чији си творац и доживотни почасни предсједник од свега срца желимо — а наше жеље су вали у океану свенародне љубави — да нам још дugo живиши на понос и славу социјалистичке домовине којој си поклонио све своје године и све своје нове.

ОПШТИНСКИ ОДБОР
СУБНОР-а БУДВА

ну, цетињске музеје и наш град, где ће им бити приређен ручак.

Како су нас обавијестили Вукица Бечић и Иванца Лалић, чланови Координационог одбора, припреме за дочеck жене-бораца Југославије у пајпој општини су соплидно извршene, при чему је, дошла до изражaja солидарност радних колектива.

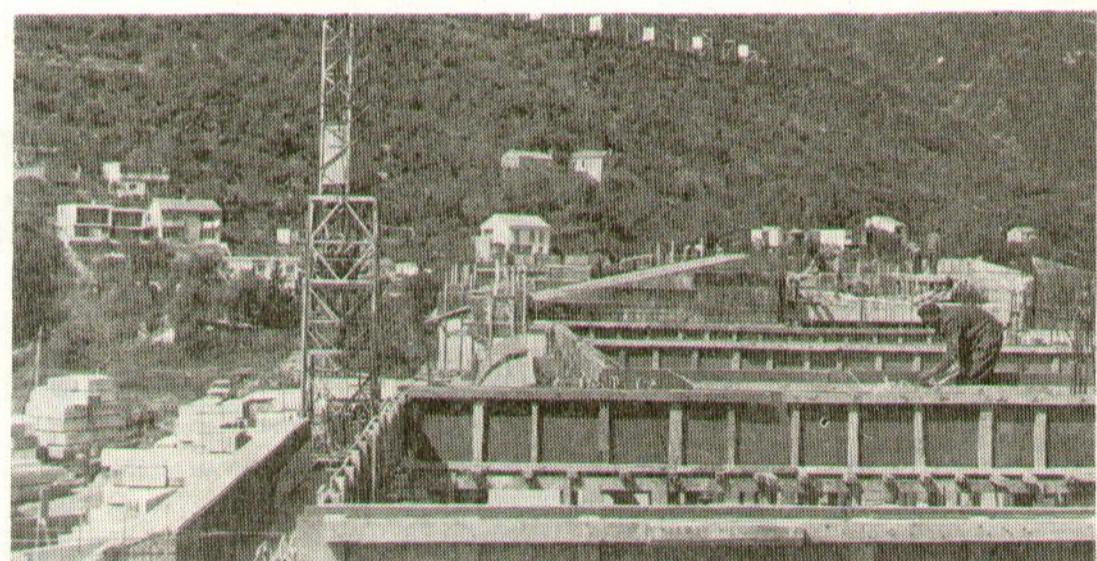
Послејњег дана сусрета, 11. септембра, након поједињења Команди гарнизона ЈНА у Кумбору и излета по заливу Боке Которске, биће положени вијеници на место устанка морнара у Боки 1918. године. И у другим општинама Боке которске, Тивту и Котору приредиће се пригодни програми у част жене-бораца, а полагањем вијеница на споменик народним херојима Милану Спасићу и Сергеју Машерију, свијешће се овогодишњи сусрети.

По ријечима Петрице Вуковић, све припреме за организовање ове значајне манифестије спроведене су на вријеме и квалитетно,

тако да не треба очекивати пропусте. Радио-телевизија Титоград снимиће получачену емисију посвећену трећим сусретима жене-бораца Југославије, а у Словенији се припрема издавање публикације о тешким данима које су ове ратнице провеле у казаматима фашистичке Италије.

Овај сусрет је још једном прилика да се евоцирају успомене на тешке, али славне дане Народно-ослободилачке борбе када су ове дружице, након хапшења и пресуда пријеких војних италијанских фашистичких судова, одвојене од својих најмилијих и мајке домовине спроведене на издржавање робије у казаматима фашистичке Италије, где су иза решетака храбро настала више отпора фашизму и коначне братство и јединство наших народа и народности. Након пада фашизма и изласка из затвора оне су се пријељушиле нашој војсци и борби против осталих окупатора и домаћих издавника.

Звонце за основце

Првог септембра почела је нова школска година. Будвански прваци посљедња су генерација која ће похађати наставу у некадашњој аустријској касарни. Али не за дugo: у другом полугоđишту школа се „слиј“ у нову зграду на којој се изводе завршни радови (на слици)

УЗ ЈУВИЛЕЈ ДРУГА ТИТА

...Питат ће:
тко је водио
и тко је руководио
у ово најтеже доба?
И тко је од роба
створио
сlobodni биће?
Одговор бит ће
причат ће жута хартија...
Био је Тито
и била је Партија...

(Мирољуб Фелдман)

ПРИЈЕ ЧЕТРДЕСЕТ ГОДИНА, у једном од најодсуднијих тренутака у историји авангарде наше радничке класе, када се у Комунистичкој интернационали расправљало о распуштању Комунистичке партије Југославије, друг Тито је стао на њено чело. Поншто је повратио повјерене у Партију радника, сељака, омладине и напредне интелигенције, он је са младим, у ватри свакодневне борбе прекаљеним кадровима окупио све народе и народности Југославије и повео их у општенародн ослободилачки рат. Оружана социјалистичка револуција, вођена под заставом братства и јединства отворила је свима перспективу слободног живљења и равноправности у новој Југославији.

У вријеме кад се постављао питање бити или не бити, те судбоносне 1937. године, Комунистичка партија Југославије имала је свега 3000 чланова, три године касније 6000, а на почетку оружаног устанка два пута више. Били су то револуционари којима је пао у дио да стварају историју, а такви су морали имати чврсте нерве и непоколебиву одлучност да револуцију доведу до побједоносног завршетка. Велике револуције, каква је била и наша, уздизију у току борбе велике људе и откривају такве таленте какви се прије тога нису дали ћи замислiti.

ОДЛУЧУЈУЋИ ДАНИ

Друг Тито је доживио револуционарно крштење на петроградским људима 1917. године, на мјесту где је Владимир Илић Лењин запалио бутињу велике октобрске револуције. Тамо је он доспио са фронта на Карпатима, где је рањен, послије једнаест тешких мјесеци проведених у болници, да би учествовао у јединицама Црвене гарде, након чега се, у октобру 1920. године, вратио у свој завичај. У родној земљи он наставља револуционарни рад и постаје један од најистакнутијих активиста Комунистичке партије Југославије. Године 1928., на Осмој конференцији загребачке партијске организације, он се одлучује супротстављају фракционаштву и бори се за јединство у Партији. Спреман да за своје идеале жртвује и свој живот, он на „Бомбашком процесу“ изјављује да не сматра тај суд „компетентним, већ само суд Партије.“

Поншто је изашао са робије, друг Тито — заједно с Влагојем Паровићем, Радом Вујовићем, Борисом Кидричом, Иваном Милутиновићем, Радом Кончацом, Ивом Лолом Рибаром и стотинама других прегалаца, спремних да поднесу највеће жртве за побједу идеала радничке класе — изграђује Комунистичку партију Југославије. Она под његовим руководством доживљава пуни препород. Његова одлука о повратку руководства, у земљу и отказивање материјалне помоћи Комунистичке интернационале значили су осамостаљење од тутовства Коминтерне, ослобађање од секташке зачуарености, рађање новог духа и испуњавање револуционарне праксе новим садржајима. „Лењинов концепт Партије“ — наводимо Титове ријечи — „састављене од кадрова — револуционара, омогућио нам је у веома тешким условима илегалне борбе да остварујемо органску повезаност са радничком класом и потлаченим народом и да што организованије припремимо ослободилачки рат и социјалистичку револуцију“. У Шпанију је 1936. године отишlo 1700 до-

брволоваца из наше земље. Четири године касније, на Петој земаљској конференцији КПЈ у Загребу, услиједила је Титова визионарска порука: „Пред нама су одлучујући дани. Напријед сада у коначну борбу. Идући конференцију морамо држати у слободној земљи и од туђина и од капиталиста“.

На дан приступања владе Цветковић — Мачек Тројном пакту у читавој нашој земљи почињу, под руководством КПЈ, масовни протести који достижу врхунac 27. марта. Огорченi непланираним отпором, који им је по бркао рачуне, удруженi фашисти — Немачка, Италија, Бугарска и Мађарска — са педесет и једном дивизијом нападају 6. априла Југославију. Послиje десет дана краљ Петар II и влада беже из земље, остављајући народ на милост и немилост окупатору коме се стављају у службу усташе, чetnici, беогардејци, балисти и други домаћи издајници. Једина политичка снага која није признала ка питулатију, већ остала с народом да га организује и предводи борбу била је комунистичка партија Југославије. Предсједник Војног комитета при ЦК КПЈ, друг Тито је, образложијући одлуку да борбу против фашистичких освајача треба наставити, рекао: „А ко ће нам донијети слободу ако се ни сами нећемо борити!“. Према ријечима Жана Верноа, „у најтрагичнијем тренутку југословенске историје, усрди рушевина Београда, један металци није хтио да очајаја. Не обазијући се на издају и бјекство власти, он је мирно издавао прве директиве и припремао најчуднији устанак који је икад био подигнут...“

КА ВЕЛИКОМ ДАНУ МИРА И СЛОБОДЕ

Поншто је, 4. јула 1941. године, Потпуковиц КПЈ донио одлуку о почетку оружане борбе против окупатора и његових помагача, запалиле су се букиње слободе широм читаве Југославије да не утрну кроз четири мрачне године фашизма, кроз четири године побједоносних похода партизанског одреда и Народноослободилачке војске на чијем је челу стајао друг Тито.

Већ на самом почетку борбе, у лето 1941. године, Југославија је била за непријатеља „врашко гњијездо“ у коме су праштали револвери и горели фашистички камioni, где „неспојкојство полако кида живице“ и где „постаје сувише врело“. А док се водила битка за Москву, крајем 1941. године, у нашој земљи, „на брдовитом Балкану“, борило се око 80.000 партизана. Имали су само оружје, које су од непријатеља освојили „кровљу нацији најбољих бораца“. Југославија је била разорена, народ је трпио страховите патње и муке, „гладан, го и бос, изложен четничком, усташком и окупаторском звјерском те руру“. Тријумфовала је непоколебљива чврстina народа да ће победа бити његова.

Другом половином 1943. године је дипнице НОВ и ПОЈ контролисале су више од половине терitorije читаве наше земље. Тада је, са око 300.000 бораца, Народноослободилачка војска Југославије била, послије Црвене армије, најјача оружана сила у сastavu антихитлеровске коалиције која се борила на европском ратишту. Ни најтеже непријатељске офанзиве нису могле да зауставе побједоносне походе Титове војске, сврстane у 108 партизанских одреда, неколико самостalних brigada и 26 дивизија (осам корпуса). Упоредо с расплемсавањем борбе, у ослобођеним крајевима израстала је нова народна власт од народно-ослободилачких одбора до антифашистичког вијећа народног oslobođenja Југославије, које је, на другом засиједању у Јајици, 29. новембра 1943. године, поставило темеље нове братске јединице свих народа и народности као федерativne, демократске, социјалистичке државе.

Током четворогодишње борбе јединице Народно-ослободилачке војске Југославије везивале су за себе и за наше „врјеће тле“ у сваком часу између тридесет и педесет окупаторских дивизија, које су бројале од 600.000 до 850.000 људи. А када је рат завршен, Југославија је била прва земља у Европи у којој је, послије Лењиновог Октобра, побиједила социјалистичка револуција. Поншто је „сина велики дан мира и слободе“, наступили су нови дани мирне изградње. „Сада треба“ — гласила је једна од првих Титових порука 1945. године — „да извојујемо нову побједу, да изградимо нашу разорену земљу и да учврстимо нашу истински народну власт“.

НАШЕ НАЈВЕЋЕ БОГАТСТВО је ЧОВЈЕК

Двије године послиje историјских одлука у Јајици, 29. новембра 1945. године, проглашена је Федеративна Народна Република Југославија. „Ријетко је када у историји“ — ријечи су друга Тито — „створена једна држава на такав начин да су, у једничкој борби против заједничког непријатеља, дотле разједињени народи исковали своје земље, остварили свој циљ — да у миру и слободи граде љепши живот себи и будућим генерацијама“.

Читајући Југославију постала је градилиште. И док су добровољним радом омладине и читавог народа лијечене ране рата, том свенародном напору задат је тежак удаџац: око приципијелних питања међусобне сарадње дошло је до сукоба са Сталјином. Друг Тито је заступао становиште да свака земља сама одређује сопствене облике борбе за социјализам. Поншто Сталјиновим хегемонистичким циљевима није одговарала самосталност социјалистичке Југославије, дошло је до напада Информбира 1948. године и до широке кампање СССР и источноевропских земаља против југословенске независности. Отказанi су сви међурдјавни уговори и почела незапамћена хајка против наше земље и њене слободе. Све то није поколебало наше народе да истрају на Титовом путу. У јуну 1950. године Савезна скupština донијела је Закон о предаји фабрика на управљање радницима, а послиje три године систем радничког самоуправљања утврђен је Уставним законом као основа цјелokupnog друштвеннog поретка. Тако је друг Тито почeo да остварује сан творца научног социјализма. Он истиче да „наше богатство нису само фабрике и путеви. Наše највеће богатство је човјек“ Та мисао је нашла своје место и у Програму Савеза комуниста Југославије: „Човјек у социјализму мора се осјећати свој, али не као себичан и усамљен појединача. Човјек постаје свој и све више слободан, уколико више учествује у разноврсним облицима заједничке борбе, сарадње и помоћи, који су засновани на осјећању и ујеरењу заједнице да је човјек највећа вриједност“.

ЗНА УНАПРИЈЕД

Поншто ни послиједни покушај њемачке војске да ухвати Тита није успio, након пропasti десантa на Дрвар 25. маја 1944. године, бијесан и разочаран, Хитлер је у својој минхенској шпилji глагамио: „Па добро, опет ће бити опкољено, као у котлу, шест Титових дивизија!“ Али, већ унапријед знам како ће се ствари развијати. За неколико дана биће само три, па онда једна, а кад најзад ударимо нашим снагама, у котлу ће се наћи само неколико Италијана са завојима на ногама и неколико болесних магараца!“

ИЗУЗЕТНА ЛИЧНОСТ

„Жестока и огорчена борба за ослобађање, против Њемача“ — изјавио је Винстон Черчиљ 1944. године — „разградила се у редовима партизана. Предводио их је Тито као изузетна и убрзо доминантна личност. Тито, како су га назијали, био је комунист... Кад се у његову срцу и разуму комунистичка доктрина, коју је усвојио, ујединила са пламеном љубављу према његовој стражарској нападеној домовини, он је постао вођ“

ИЗ ЊЕДАРА ИСТОРИЈЕ

„Тито“ — ријечи су Хајдарда Фаста — „није ступио на позорницу јавног живота као Рузвелт, Черчиљ или Сталјин. Ови послиједни били су познати као државници много година пре него што су постали ратни руководиоци. Тито је избио на пољишту из дубоке неодоливе тежње Југославије за слободом, из недара њене потресне историје пуне борби, националног угњетавања, унутрашњих размирица, да би ујединио свој народ и повео га слави“

ДАВИД МОДЕРНОГ ДОБА

„... Ма шта мислили о комунистима“ — писао је својевремено „Ивлинг Јус“ — „ми се дивимо одважним људима, а Маршал то јесте. Он је Давид модерног доба“

НА НИВОУ ПЛАНЕТЕ

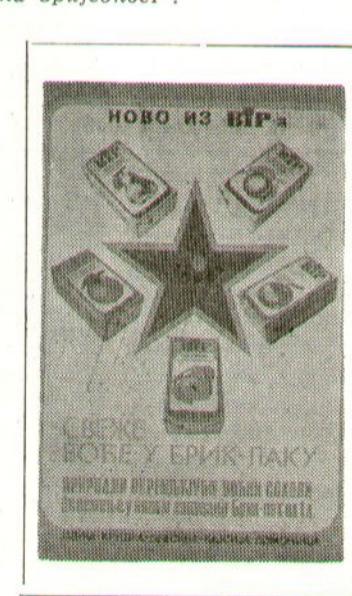
„Импресиониран сам“ — напомији ријечи Луја Жокса — „на чијој највишој државица великим светским проблемима. Рекао ће да Предсједник то чини на највишој планети“

ШТО ЋЕ ВЈЕЧИТО ЖИВЈЕТИ

„... Тито је створио и нешто“ — рекао је Фјорелло Ла Гвардија — „што ће, ја вјерујем, вјечито живјети“

ЗРАЧАК НАДЕ

„Југославија“ — ријечи су Јозефа Старобина — „зрачи најуцијело Европи, и то цијелој послијератној епохи. То је нада у једну нову Европу која ће бити изграђена од људи и жене који нису поклекли, који су се борили против Хитлера и изборили побједу“.

ИЗ РАДА САВЕЗА КОМУНИСТА

ПОСТИГНУТИ ЗНАЧАЈНИ РЕЗУЛТАТИ

ДЕСЕТА СЈЕДНИЦА Општинске конференције Савеза комуниста, којој је присуствовао и Абдул Курпејовић, члан ЦКСК Црне Горе, била је посвећена анализирању досадашње активности и разматрању програма рада овог форума за период од августа ове до јуна 1978. године. Делегатима су презентирани закључци са девете сједнице и извештаји о раду комисија: за статутарна питања, за општенонародну одбрану и друштвену самозаштиту, за друштвено-економске односе, за кадровску политику, за политички систем, за организацију и развој ОК СК и надзорне комисије. Поднјети су извештаји о раду Општинске конференције и Општинског комитета Савеза комуниста. Комисија за идеолошки и рад са омладином поднијела је информацију о актуелним питањима идеолошког рада и марксистичког образовања у Савезу комуниста наше општине.

Секретар Комитета **Жарко Миковић** нагласио је да је у припремању сједнице, која је сумирала једногодишњу активност организације СК Будве, учествовао

велики број чланова. Поред обезбеђивања личне активности, критички је сагледан рад и истакнути су проблеми који су били кочница у постизању бољих резултата

СЈЕДНИЦА ИЗВРШНОГ ОДБОРА ССРН

ОКО „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

НА СЈЕДНИЦИ ИЗВРШНОГ ОДБОРА ССРН од 6. септембра, којој су присуствовали и руковођиоци друштвено-политичких организација, Предсједник и неколико чланова Издавачког савјета и чланови Редакције „Приморских новина“, разматран је закључак Општинског комитета СК о идејно-политичким проблемима у раду Редакције. Закључак се односио на то да је Редакција дозволила да се објаве неки написи који су, како се сматра, необјективно приказали друштвено-политичку ситуацију у општини. Ријеч је о написима „Морал двојног човјека“, „Трачижакобречина“, „Бумеранг“ и „Раскорак теорије и праксе“. Треба рећи да је напис „Раскорак теорије и праксе“ указао на лоше међуљудске односе између функционера Скупштине општине и њеног Извршног одбора и да је био повод да се органи Савеза комуниста у општини ангажују на отклањању слабости које су у нашој средини дуже времена присутне. Истакнуто је да за овај састанак Извршног одбора уопште није био припремљен никакав материјал на основу кога је требало водити дискусију и заузети ставове. То је учинило да је скунт овако одговорних лица читав сат био у дилеми о чему треба разговарати. Да се припреме за разматрање овако важне проблематике није тражено ни од Издавачког савјета, нити од Редакције, а то је требало, с обзиром да су „Приморске новине“ гласило Социјалистичког савеза општине. Оцењујући однос Извршног одбора према закључима Комитета, секретар **Жарко Миковић** је рекао да је он неодговоран и либералан.

У дискусији у вези закључака Комитета о идејно-политичким проблемима у раду Редакције „Приморских новина“, која је дискусија имала много обрта (с обзиром да није била усјерена), учествовао је велики број присутних. Ипак се десило да закључак, који је на крају пригваћен, није проистекao из вођене дебате. Личних мишљења о листу и Редакцији извијестило је много, па је на овом мјесту готово немогуће интерпретирати све што је речено. Зато треба очекивати да ће Издавачки савјет рећи праву ријеч која се од њега у вези са овим тражи и очекује. Иначе, Издавачки савјет је недавно дао оцену о листу и било је нормално да се бар она припреми као материјал за овај састанак. Но, ни то није урађено. Предсједник Издавачког савјета **Пеко Љијешевић** истакао је да он остаје при оценима које су о „Приморским новинама“ и дате на састанку Издавачког савјета.

Не можемо а да не нагласимо да је овај разговор о „Приморским новинама“ показао да су међуљудски односи између великог броја најодговорнијих функционера у нашој средини отпремљени многим слабостима. Испада, међутим, да је Редакција „крива“ што је указивала и на те слабости, чак и што је дозволила да се критикују начини додјељивања станови, указивала на пропусте око доношења појединачних одлука и на „газдоване“ друштвеним својином.

Остаје нам да читаоцима саопштимо да је преовладало мишљење да „Приморске новине“ треба и даље да излазе, значи преко страница овог гласила читаоци ће и даље моћи да се информишу о животу у нашој комуни. Наравно, странице листа су и даље отворене за читаоце.

Поменути скуп овластио је Издавачки савјет „Приморских новина“ — да још то кажемо — да поред оцене о листу утврди одговорност свих чланова и на основу тога изврши измене и допуне Редакције.

Д. Н.

СЛАВОСТИ СЕ ОГЛЕДАЈУ У ПОЈАВАМА КОНФОРМИЗМА, НЕЗАМЈЕРАЊА, ЛИБЕРАЛИЗМА И ОПОРТУНОГ ОДНОСА ПРЕМА ЗАДАЦИМА И ОБАВЕЗАМА

у раду. Његова оцјена је да су основне организације оспособљене за спровођење задатака именованы именованы послови. Крајем септембра треба да се одржи свечана сједница посвећена прослави 40-годишњице доласка друга Тита на чело Партије, а за другу половину октобра предвиђено је разматрање спровођења утврђених ставова и закључака у вези са организацијем и функционисањем система друштвене самозаштите. Анализа развоја самоуправних и друштвено-економских односа у основним организацијама удржавајући рада планирана је за децембар ове, а о крећањима и актуелној проблематици у туристичкој привреди биће ријечи у јануару идуће године. Непосредни задаци у области идејно-политичког образовања, кадровског и акционог оспособљавања организација Савеза комуниста нахи ће се на дневном реду у марта, а појаве и проблеми на које указују предлоги, представке и жалбе чланова СК, радних људи и грађана разматраће се у мају 1978. године.

Жарко Миковић је нагласио да Савез комуниста Будве не може бити задовољан учинком на извршавању ове у примјени Закона о удруженом раду, затим да је неопходно веће ангажовање самоуправних структура у радним организацијама и да је императивни задатак организација јачање активности на идеолошко-политичком раду, не само у Савезу комуниста већ и у другим друштвено-политичким структурима.

САВЕЗ КОМУНИСТА СПОСОБНИЈИ ЗА ИЗВРШАВАЊЕ СВОЈЕ УЛОГЕ

У извештају о предизборној активности и изборима у основним организацијама Савеза комуниста констатовано је да се овом послу пришло на основу утврђеног програма. Досљедно су почитовани принципи реизборности и деакумулације функција, па је пропирана кадровска база. У нова руководства изабран је извјестан број комуниста који да сада нису имали партијске функције, као и одговарајући број радника, бораца, омладине и жена. Поштован је принцип да се бирају они чланови који су се афирмисали у борби против нарушавања политичког и моралног лика комунисте и којима нијесу својствени егоизам, малограђаншина, протекционаштва и друге особине неприхvatljivine за Савез комуниста. Захваљујући томе, обезбиђено је да Савез комуниста постане јачи, организованији, борbeniji и способнији за остваривање своје улоге.

Општинску организацију чине 38 основних организација (формирано је девет нових на подручју општине) са укупно 1.098 чланова. У 38 новоизabrаних секретarijata 77,9% је нових чланова, а од укупног броја секретара 72% су нови, а 83,3% су радници из непосредне производње.

Запажене су и извјесne слабости. Неке основне организације још нијесу доволно оспособљене да на вријеме уочавају и анализирају узроке противуредности које долазе до изражавања у раду, због чега нијесу у стању да нађу одговарајући начин дјelovanja како би поспјешili даљи развој самоуправних социјалистичких односа. Примјери ради, слабости су се испољиле у раду основних организација СК у Јадрантуритуству, „Светом Стефану“ и „Јадруну“. Ове организације нијесу успеле да анализирају друштвено-економске односе и нијесу постале активни чинилац у разрешавању проблема основних организација удруженог рада.

ОБИМАН ПРОГРАМ

Анализе су показале да извјestan број чланова СК није био активан и да се чиновно ангажовање ограничавало на присуствовање састанцима и плаћање чланарине. Поједини комунисти често неоправдано изостављају са састанака, па се дога-

ганизације СК у Скупштини општине. Јер, рекао је он, да је организација СК у овој средини правовремено дјело вала многе ствари не би изгледале као што су сада. Подсјетио је да су међуљудски односи у Будви тема о којој се дуго година расправља, али се клице нијесу уништавале у фази зачећа. Сада је ситуација да се мјесецима снаге исцрпују на рješavanju односа који никако да „добију статус грађанства“. Сматра да Конференција СК мора да интервире иницијативе да се многе слабости не само отклоне, већ и да се друштвена збивања учине иницијативама од понављања сличних слабости. Секретар Општинског синдикалног вијећа **Милорад Дапчевић** указао је на одређене слабости у овој средини. Рекао је да се с пословима око примјени ЗУР-а у многим срединама касни. Изузето је „Монтенегротурист“ и „Зета-филм“, али је казао да се у многим организацијама сав посао до сада може свести на извршавање обавезе о формирању комисија и, евентуално, доношења програма активности. У самоуправним интересним заједницама и дјеловима организација удржавајући рада чија су сједиšтава општинског атара није урађено ни толико. Значи, у наредним мјесецима на овим важним друштвено-политичким задацима радиће се убрзано, а шта такав рад и таква „одговорност“ могу дојинети није потребно посебно наглашавати. Руководилац управе за приходе Скупштине општине **Рајко Гардашевић** је истакао да је организација СК у овој средини могла и требала да посвети више пажње раду појединих служби. Нагласио је да је посљедњих година у стручним службама обезбиђено поштовање законитости и да „грађани и радни људи своја права остварују далеко брже“. У једној од опаски нагласио је да су најодговорнији чуди у Скупштини и њеним органима захтијевали да се у неким пословима ради мимо прописа. Ни он у оваквим оцјенама није био конкретан па је и ово питање остало да се „ко-ментарише“ у кулоарима.

На одобравање присуних чланова Конференције наишla је и дискусија **Стевана Стјепчевића**. Поставио је питања како се могло десити да у друштвеној самозаштити, и уопште у обавезе општено-политичким задацима радиће се убрзано, а шта такав рад и таква „одговорност“ могу дојинети није потребно посебно наглашавати. Руководилац управе за приходе Скупштине општине **Рајко Гардашевић** је истакао да је организација СК у овој средини могла и требала да посвети више пажње раду појединих служби. Нагласио је да је посљедњих година у стручним службама обезбиђено поштовање законитости и да „грађани и радни људи своја права остварују далеко брже“. У једној од опаски нагласио је да су најодговорнији чуди у Скупштини и њеним органима захтијевали да се у неким пословима ради мимо прописа. Ни он у оваквим оцјенама није био конкретан па је и ово питање остало да се „ко-ментарише“ у кулоарима.

У дискусији су учествовали и **Душан Ратковић**, **Александар Чабреновић** и **Божко Мартиновић**.

Дјечји вртић:

Друштвени стандард расте

НАКОН ВИШЕ ДЕЦЕНИЈА ЧЕКАЊА И НАДАЊА

Након више деценија чекања и надања снобији будванске ћаке и њихових родитеља постају стварност. Изнад магистралног пута, који пресијеца будванско поље, радни људи Грађевинског предузећа „Рад“ из Бијељине приводе крају послове на изградњи толико жељеног објекта — нове школске зграде. Након нешто више од године дана, на простору који је био неуређен и запуштен, никла је велелепна грађевина од бетона и камена, у коју су ових дана упрте очи како млађих тако и старијих становника нашег града.

Уговором је предвиђено да се зграда преда на употребу до краја децембра ове године — каже Светозар Радуловић, секретар стручне службе Самоуправне интересне заједнице за образовање, науку и културу. Грађевински радови углавном су завршени и говори се да би још овог мјесеца зграда могла бити готова. Но, извјесно је да се нешто касни, како због лоших временских услова (велике кише током зиме отмале су рад) тако и због неких субјективних слабости, па рачунамо да би зграда била спремна за усељење у новембру.

Међутим, постазља се питање да ли ће и током новембра ћаци Основне школе „Стефан Митров Љубиша“, „побјеђени“ из бивше аустријске касарне и сјести у нове клупе. По ријечима Светозара Радуловића, уколико се не уреди двориште, доворије приступни путеви, изграде по двожиљници и друго што није предвиђено уговором а што наравно није ни „покривено“ овом инвестицијом, најбоље би било да се усељење одложи до другог полуодијешта.

АПЕЛ МЛАДИМА

Да би нова школска зграда нормално функционисала веома је важно да буде уређена њена околина, а нарочито путеви. Постоје она налази у будванском пољу, такорећи у средишту Будве, ћаци ће стизати с разних страна. Многи од њих, нарочито они који стапају испод Јадранске магистрале морају прелазити це-

сту да би стигли до школе, а они који долазе из насеља Подкошљун, морају користити добар дио магистралног пута. И у једном и у другом случају опасност за ћаке и возаче је огромна. Да се магистрални пут не би морао прелазити, нити да би се њиме ишло до школе, потребно је уредити приступне путеве и изградити подвожњак.

За подручја Подкошљуна, Лаза, Гвозден — мо-

зовања упутила је апел Општинској конференцији Савеза социјалистичке омладине у Будви да се организује више десетина младих људи који би радили на уређењу дворишта и приступних путева. Постоје је већина младића и дјевојака у туристичкој сезони запошљено, акција није могла бити прије реализована, већ треба ових дана да почне. Надамо се да ће омладинци и пионери спремно и у

личке институције за путеве одобре радове (до 15. септембра саобраћај је још увијек веома жив на магистралном путу).

ПРОДУЖЕЊЕ
САМОДОПРИНОСА

Стварна цијена новоизграђеног објекта је 25 милиона динара. Рачуна се да ће клизна скала и неки најкнадни радови који су били нужни за њормалније

Радови се приводе крају

ста и других дјелова града, који се просире изнад магистралног пута, нужно је уредити приступне путеве до школе — истиче Светозар Радуловић. — Неке стазе већ постоје, али их треба проширити, понекдје раскрчiti терен, спојити неке путеве. За све то треба новца и времена. Постоје и једног и другог мало, одлучили смо да помоћу акција учинимо нешто више. Самоуправна интересна заједница обра-

великом броју изаћи с колицима, крамповима и ашовима на терен и помоћи у овом веома важном послу.

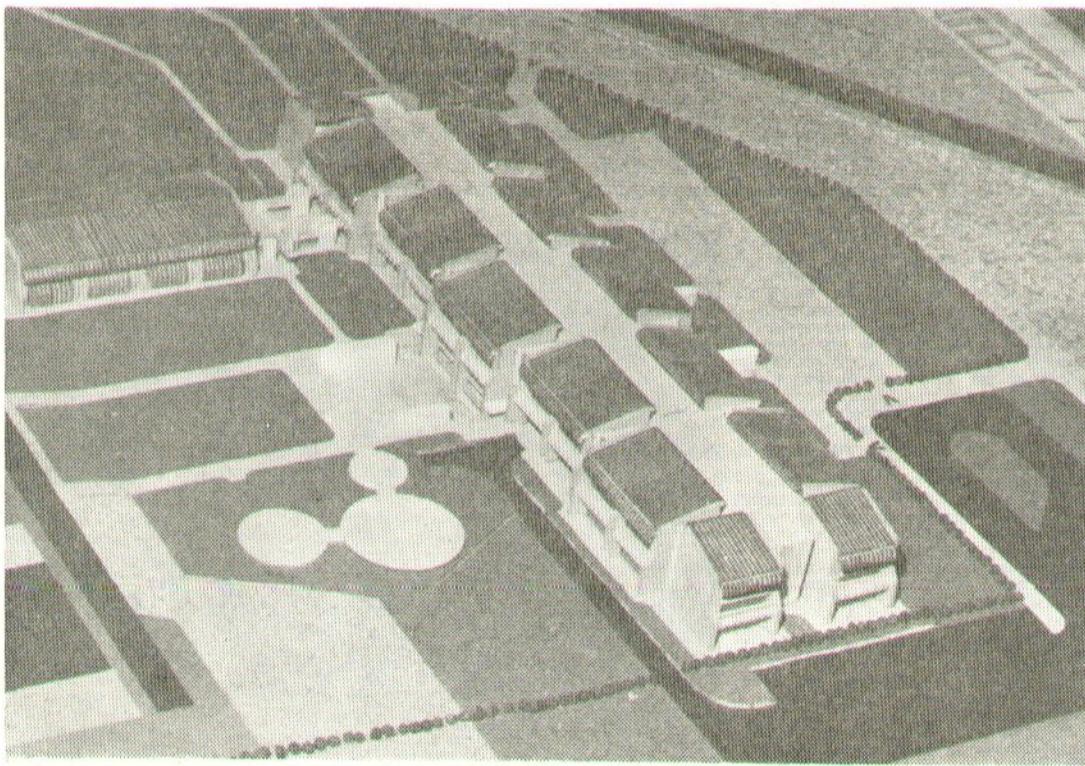
Што се тиче подвожњака на магистралном путу, и ту треба очекивати скоре радове. Одјељење општенародне одbrane издвојило је око милион динара за изградњу склоништа. Испод магистрале би се правио пут који би уједно служио као склониште. За то је већ урађен елaborat и чека се да репуб-

функционисање објекта, стајати око три милиона, а за опрему треба око 4,6 милиона динара.

Динамика доприноса и са модоприноса није остварена у овој мјери како је планирано. Тако, и када буде завршен објекат неће моћи бити предат на употребу док се све не плати. Потребно је, наиме, да на основу продуженог самодоприноса банка плати извођачу радова сав износ. Надамо се да ће наши грађани и овог пута показати велику свијест и гласати за продужетак самодоприноса и повећање стопе.

Нема сумње да ће наши грађани, као и они из Котора, који су, такође, продужили самодопринос за школске објекте, помоћи у напорима да се што прије доврши нова школска зграда.

Иначе ово је прва фаза изградње школског центра у Будви. Првобитно изграђен и уређен простор за основно образовање, а остављена је могућност додградње нових ученицима за школе другог ступња. Пресељењем Основне школе „Стефан М. Љубиша“ у нове просторије, стара зграда биће уступљена ученицима усмјереног образовања. Но, пошто је то привремено рјешење, треба очекивати да се, када за то буду створени услови, примије изградњи нових школских просторија за средњошколце. То, наравно, неће бити осбито тешко, с обзиром да је већина заједничких просторија и комуналних објеката изграђен и да

Макета Основне школе

Међу
најбољима

Из Основне школе „Стефан Митров Љубиша“ у послијератном периоду „изашло“ десетак генерација. Њаци ове школе данас су прањици, економисти, љекари, пјесници, сликари... Иако се ради често без најнујжнијих услова за рад, ова школа је, у поређењу с другима, била међу првима у Црној Гори. Поред низа признања, добила је комплетну радионицу УНИЦЕФА намијењену настави општетехничког образовања. Млади техничари освојили су све три плакете „Борис Кидрич“, а ту је, као круна свега, савезна награда „Курир Јовица“ и плаве признање наше комунике — Новембарска награда 1976. године. Ове године СИЗ образовања предложио је школу за највеће признање у области образовања у Црној Гори награду Октхија. И млади спортисти ове школе освојили су бројне награде и признања на бројним такмичењима у Црној Гори и цијелој нашој земљи.

ће, у ствари бити потребно изградити само учионички простор.

САВРЕМЕНО И
ФУНКЦИОНАЛНО

Пројекат за нову школску зграду радио је архитекта из Београда Бајко Кековић. Зграда која је изведена према њему спада у најсавременије објекте ове врсте у нашој земљи, односно задовољени су, чак, и европски нормативи.

Нова школа имаје 24 учионице и кабинета. Ликовни кабинет представља велику дворану где ће ученици можи да цртају, сликају, вајају и да приређују изложбе. Два музичка кабинета омотајући рад у групама и појединачно, а двије радионице, намијењене настави општетехничког образовања, такође су врло савремене и оригиналне. Фискултурна дворана биће олимпијских размјера, а трлезарија и кухиња имаје капацитет хиљаду оброка дневно. Изградњена су и два пионирска кутка с великим куполама. Огромни хол, који, гакође има велику куполу, служиће као сала за јавне и масовне наступе. Имаје 400 сједишта која су монтажног типа и након завршетка приредбе моћи ће се уклонити.

Читава зграда школе обложен је каменом који је сложен у приморском стилу.

С. Грегорић

ДУШАН КОСТИЋ

Галебови уз обалу

Како је Свети Стефан изгледао прије четврт стогодишња, како га је доживио и каквог га је у будућности видио наш књижевник Душан Костић видјећемо из нешто скраћене репортаже објављене у његовој књизи „Крајеви и људи“.

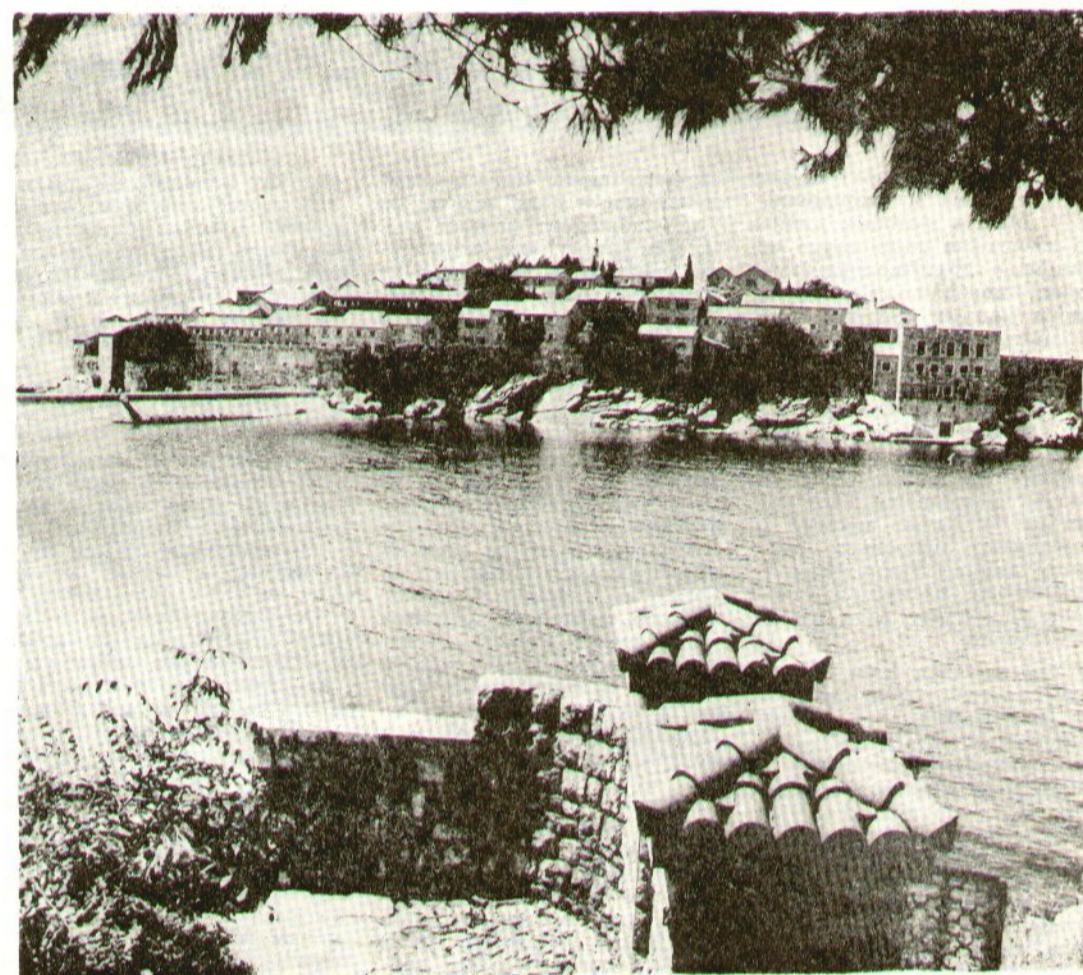
Неко показа руком у правцу чивитне пучине, видјело се: био је усхићен и узбуђен пред оном што се издашно указидало. Лаки таласи зелено-сивог грања, повијеног, чији хали су се испод румених цинобаритних прла; густа мајсторска гора скривала је и цесту, и земљу, и све у једном благом појасу изнад широког будванског залива тако раскошно модрог и уснулог. Неколико пурпурних кровова, тек, осмехивало се из маслињака, дозвало. И доле, сасвим при дну, малени Свети Стефан, припет на стијени и једва спучен са копном — као крупан зрео грозд рибизле, као јато галебова попалих уз обалу, који, зачарани и уклети, не могу више ни куд...

Градић није давног поријекла и његова историја није много интересантна ни богата. Поникао је средином XV вијека, саграђен „на опаштији трошкове“ Паштровића, наиме послије једног богатог плијена с турских лађа. Враћајући се од Котора, где су разбили турску опсаду и спасли Которане, Паштровићи доносију да у Јазу, у другом пољу грбљском, „много турских бродова сргани леже, који због рђавог времена усилованы су били у тому пристаништу, или боље речи у тој локви, остати и скривти се“. Ерзо се упутилајама да бој заметну. Срећа им се највишила: Турци су, неопрезни сасвим, си-

шли с лађа и баркама се превезли на обалу расули се по ближњим селима удајући „на итије и питије“. Паштровићи се привукли и превезу на лађе, и оно мало турских стражара брзо повезу и, као што прича Јубиша, „све што је љепше, ваљаније и драгоценјије на бродовима било, покупе, и у један понајљепши брод украду, на једра га ставе, и с неколицином својих јунака вјешти помораца оправе га у Паштровиће“. Остале бродове изврте и све потопе. На обали, затим, побију се с Турцима који као стигоше бродовима у помоћ, и узалуд, и на своју грдну погибију, јер их Паштровићи тако разбише „без да им се трага знало“...

Од заплијењеног блага Паштровићи подигну овај градић у коме је свако племе паштровско добило по једну кућу, која је служила као остава за вино, уље, вочке. Касније су подигнуте и куће за становље, па је неко вријеме Свети Стефан био средиште племена у коме се паштровски главари вијећали и доносили одлуке и пресуде на темељу Душановог законика и обичајног права, а користећи привилегије које су Паштровићи добили од Млечића кад су — из страха од Турака — 1423. године ушли у склоп млетачке републике.

Било је дана кад је овај градић био људски мравињак, сав у жубору и животу. Али, постепено је... већину на овом камену као билька без дубоког коријена: од рибарија, маслина и то мало земљишта није се могло живјети, па су његови људи одлазили у свијет за кором хљеба, ломећи се по америчким рудокопима или где друго, враћајући се стари, да ту умру. Немаштина их је гонила на све четири

Град-хотел „Свети Стефан“

стране свијета, носталгија их враћала само овом топлом градићу чије су куће скамењени и тужни галебови уз обалу драгу, паштровску — над морем тако модрим, тако модрим.

А сад му, ево, враћају и живот.

Хоће, да га учине драгуљем и једним незаборавним одмориштем, да уселе живот какав никад овде није постојао и какав се није ни сањао, ни могао сањати уопште; хоће да га створе угодним приморским градићем, пјесмом, да га учине достојним и равним љепоти у којој плови. И неодълivo привлачењем тачком, најпривлачењем тачком читаве наше обале. Заруменеје кровови, засјаће прозори, заштучу-

је уличице и терасе. Затамније кипариси и јући зеленило у ово љупко место, и први музички акорди, и пјесма, и све.

Ово није бајка, ово је непосредна стварност. Кроз три године само...

Ту, на бетону код капије, у лакој сјенци и уз непрестану игру мора, разговарамо о најближој будућности овог бившег градића гусарског. Архитекта Бранко Бон, који изводи радове на преуређењу Светог Стефана у претварању његовом у прво разредну туристичку привлачност, излаже своју основну замисао која је веома примамљива и — прихватљива. Већ су припремни радови у пуном јеку, и оним тек прокрченим путем којим смо и ми дошли почеће ускоро довлачење материјала потребног за преправку и обнову свега што је у граду. Посао је замашан и захтијева пуно смисла и укуса и пажње.

Заиста, биће то туристичка атракција на гласу. Но вац који се сада улаže у радове исплатиће се брзо, странци ће сигурно навалити и девизе с њима. Потећи ће девизе...

Пета самостална изложба Слободана Словинића

Слободан Словинић отворио је крајем августа у Модерној галерији своју пету самосталну изложбу. Овај сликар завршио је академију примијењених уметности — одсек унутрашње архитектуре — у Београду. Бави се и опремом књига, плаштаком, илустрацијом и дизајном. Његово сликарство по форми припада надреалистичком правцу. У поређењу са изложбом, коју је имао прије четири године у Галерији „Санта Марија“, он је — можемо слободно рећи — израстао у сликара особитог израза крећући се стално улазном линијом.

„Од сликара из младе генерације“ — написала је Татјана Пејовић — „очигледан напор и резултат тог напора у тражењу новог по казују дјела Слободана Словинића. Он је успио да усостави равнотежу између аморфног и асоцијативног језга слике са декоративним и колористичким наглашеним апликацијама њеног фона...“ „Словинић се — примјењује Олга Перовић —

„бави унутрашњом архитектуром, али сликарство је његова дубока преокупација. Утицај његовог школовања осјећа се на овој изложби у позадини слика. Те позадине су модерно, плакатски аранжиране у гоновима који подвлаче основни мотив слике који се од средине шири по платну. Ати мотиви су без изузетка визије нестварних бића, слабости, чудовиша, немани. Злобним облицима сликар грачи чудне ликове, који због неке благе подсјећајности најчешће застравујући. Они су за Словинића више ли-

ковни елемент, а мање асоцијативна садржина.“ „Сликар Слободан Словинић“ — називом ријечи Жоржа Буџа — „практикује стил апстрактног пејсажа који би га учинио достојним учешћа на париском салону Његових стварности. Његова оригиналност састоји се у томе што у своје композиције уноси вербалне, фигуре, које оживљавају митологију његове земље“.

Слободан Словинић је учествовао на преко педесет групних изложби у земљи и иностранству.

С. П.

Двадесет слика Слободана Ђетковића

Архитекта Слободан Ђетковић приредио је ове сезоне своју прву самосталну изложбу у Галерији „Санта Марија“.

Његово особено сликарство — може се закључити на основу двадесет радова

у уљу — припада неоромантичарском правцу. Слике класичног пејсажа имају преовладајућу тамну гаму тонова од притајене црвене до сањалачке модре пуне сјетних тонова.

С.

АКТУЕЛНО

РАСПОРЂИВАЊЕ ДОХОТКА

Распорђивање чистог дохотка и утврђивање односа његових дјелова омогућава рационално ко-ришење друштвених средстава, повећање продуктивности рада и дохотка, као и досљедно остваривање принципа расподјеле према раду. Позади од својих интереса и потреба, радници утврђују заједничке основе и мјерила за распорђивање чистог дохотка на дио за формирање масе средстава за личне дохотке и заједничку потрошњу радника, дио за унапређење и проширење материјалне основе удруженог рада и дио за резерве.

Дио дохотка који се односи на унапређење и проширење материјалне основе удруженог рада зависан је од природе дјелатности и злоге коју она има у друштвеној репродукцији. Тим средствима треба обезбедити унапређење производње и пословања, увођење савремене организације и остале услове за бољу економију рада, већи доходак, а тиме и могућност за одговарајуће повећање чистог дохотка.

Средства резерви и утврђивање њихове висине у зависности су од природе дјелатности организације удруженог града, као и ризика у пословању. По овом основу ће се издвајати вишеструка представа у овим организацијама које сезонски послују. Приликом утврђивања висине ових средстава и њиховог односа са осталим дјеловима чистог дохотка мора се првенствено узети у обзир чињеница да се тим средствима обезбеђује стабилност организације удруженог рада, као и материјална сигурност радника.

Приликом утврђивања дјела средстава за личне дохотке и заједничку потрошњу радника узима се у обзир допринос који су радници дали остваривањем дохотка, а зависно од продуктивности рада, постигнутог успјеха у управљању и привреживању средствима у основији организацији и другим облицима удружилајућа рада, као и материјална сигурност радника.

Маса средстава заједничке потрошње и њен однос са осталим дјеловима чистог дохотка зависно од висине дохотка, планова, утврђене оријентације у рјешавању стамбених питања, побољшања друштвене исхране, одмора и рекреације радника, од здравствене и старосне структуре радника, као и преузетих обавеза из друштвених договора и самоуправних споразума.

Резултати рада, односно доприноса сваког радника у оствареном дохотку мјерене се на одговарајући начин. У сваком случају, корисно је да се претходно, у оквиру гране-группације, дође до одређених заједничких мјери-

ла (исказивање потребне продуктивности рада, услови рада, сложеног рада и сл.) што ће омогућити радницима основне организације у друштву града да у одређену дохотовну везу улазе с уједначеним условима и равноправно учествују у заједничком приходу.

На основу Закона о удруженом раду произлазе одговарајуће обавезе да се разраде мјерила којима ће се утврђивати допринос сваког појединца, зависно од квалитета и квалитета рада, а посебно основи и мјерила по којима се утврђује допринос и врши расподјела средстава за личне дохотке по основу минулог рада, као и мјерила за утврђивање радног доприноса по основу иновација, рационализација и других видова стваралаштва.

Радници усвајају референдумом Правилник о расподјели средстава за личне дохотке, па је неопходно обезбедити претходну расправу о свим рјешењима која су у њему садржана. Прије почетка расправе свим радницима треба доставити благовремено предлог правилника с одговарајућим образложењем, како би имали доовоно времена да проуче сва предложенa рјешења. Сви предлози, мишљења и сугестије радника морају се узети у разматрање приликом израде коначног текста правилника, јер утврђивање и разрада мјерила за расподјелу средстава за личне дохотке истовремено је стручан и друштвено-политички задатак. Основно је да се на овом послу заједнички ангажују сви радници, стручна лица, органи управљања и синдикат.

Синдикат учествује у доношењу 'самоуправних општих аката', којима се утврђују основи и мјерила расподјеле средстава за личне дохотке, и потписује самоуправни споразум о гоме. Основни задатак синдиката у радним организацијама је да се спроведу друштвено-политичке припреме обезбиједи демократски поступак израде и доношења самоуправних општих аката и најшире учешће радника у свим фазама активности, затим да се сагледа и објасни суштина социјалистичког и самоуправног приступа, као и односа који се тим рјешењима успостављају.

Организације синдиката у радној организацији морају да утврде да ли су у Правилнику довољно прецизно разрађена мјерила за све послове и радије задатке, односно мјерила за радни допринос сваког радника на основу текућег и минулог рада, као и иновација, којом приликом ниједан вид до-приноса не би смио да остане недефинисан и без одговарајућих мјерила.

Милорад Џапчевић

ГОСТ РЕДАЦИЈЕ

СЛИКАР МИЛОШ ШОБАЈИЋ

Сликар МИЛОШ ШОБАЈИЋ приредио је пет самосталних изложби — три у Паризу и двије у Њујорку — и већ постао име које се све више помиње у ликовним круговима. Прошле године добио је Велику награду Октобарског салона у Београду, а запажен је и у „метрополи свјетске уметности“ — Паризу. Према ријечима познатог критичара Париноа, он „припада оној групи људи, тако драгоценних који вјерују у човјека, а његово сликарство је знак његовог вјере“.

Приликом посете Будви и Модерној галерији, замолили смо Шобајића да за наш лист одговори на неколико питања.

— Како сте се одлучили за Париз, када тамо на десетине хиљада сликара чекају своју шансу? — гласило је наше прво питање.

— Одлучио сам се за Париз 1972. године. Са собом сам понијејдан кофер и десет слика, које сам показао ликовном критичару Патрику Валдбергу, за сада незваничном првом критичару у Француској. Он је заинтересовао Галерију „Ламбер“ на острву Свети Луј на Сени, која је организовала једну веома малу изложбу. Том приликом — како се то каже — „открива ме“ Феликс Верセル, је дан од највећих галерија Париза који је почeo да откупљује моje слике. Годину дана касније организована је прva самосталna изложба моjih слиka u њevojo галериji, a затim još četiri, naizmjenično u Parizu i u Њuјorku. Учествовао сам и на неколико grupnih izložbi koje su me, takođe, afirmisale kao slikara velikog potencijala. Велика награда Октобарског салона у Београду мораје да се потврди, па сам послао два рада за овај салон. Владислав пршлогодишињег мога рада са „Октобарског салона“ је Његошева галерија, што ме веома радује.

— Да ли сте задовољни досадашњим успјесима у Паризу и Њујорку?

— Никада до сада нисам био задовољан оним што сам постигао, јер само задовољство није пут за прогрес. Ко пажљивије посматра мој развој у Паризу може видjeti da су od izložbe do izložbe moje slike bivale sve bliže postavljanom cilju.

— Шта то значи?

— Сликам свакодневни живот, scene и ситуације из високо урбаних средина. Сваки интересантан детаљ који видим на улици или у метроу региструјем и преносим на платно, наравно у особено стилској верзији. Желим, прије свега, да моja slika šokira posmatrača, da on u њoj vidi samotu sebe, ali ne u ruknoj situaciji. Сликам човјека који јури кроз живот, ломећи све пре преке пред собом, a при томе, уступуј, и он сам буде ломљен. Зато је човјек за мене увијек велики побједник. То се може видjeti na моjim slikama, где човјек izlazi iz ћubrišta savremenе цивилиzacije.

— О Вама смо задњих година читали да сте постигли метеорски успјех. Шта значи тaj успјех?

— Ja sam u Parizu od prije pet godina, што је још увијек мало да bi se „u metropoli slikearstva“ jedno име moglo potvrditi. Ne za varavam se i ne заносим, a

— У Црну Гору се враћате сваке године. Шта за Вас завичај значи у Паризу?

— Да нисам Црногорац и да нисам живио у Црној Гори, вјероватно не бих био ово што сам. Врло често, док сликам, размишљам о људима које познајем и знам да су типични за подручје Црне Горе. Ти разговори, увијек Црној Гори — о њиховим разговорима који су, изгледа, по једна историја, остављају дубоке трагове на људе који долазе са Црногорцима у додир. Мислим да човјек који је рођен на асфалту нема виспреност човјека са ледине.

— Кажите нам што мислите о Црногорцима сликарима у Паризу?

— Увијек ме је одушевљавала помисао да се у овим брдима родило неколико заиста великих сликара и вајара, који представљају врх џугословенског сликарства и вајарства, па и шире. То су Стијовић, Лубарда, Милуновић, Бранко Филиповић, Станић, па надалеко познати Дадо Ђурић и врло велики цртач Тошковић.

— Да ли pratite lico vini život u Budvi?

— Јубинка Јовановић и Бата Михаиловић, који су житељи Будве и Париза, а свакако велика паришка имена на плану сликарства, причали су ми о ликовној дјелатности у Будви, а ове године имао сам прилике да видим занимљиву izložbu Nikolije Gvozdenovića.

— Ko su Vashi uzori u slikarstvu?

— Moji uzori, što he зачудiti mnoge, bili su — loši slikari! Od njih sam učio kako ne treba raditi. Dok sam bio na Akademiji, divivo sam se Jeronimu Boшу i Karavačiju, затim El Greku i Mikelanđelou, a poshto sam stigao u Pariz, otkrio sam Amerikanca Edvarda Kingholla, prema komе sam kasnije postao potpuno indiferentan. Masa stvari uticale na svakog slikara tako da i nijesam potpuno svjedostan ko je na meni sve uticao.

Разговор водио:
Станко Паповић

Милош Шобајић

зних година свог живота да пласира своје радове. Сад га сматрају за највећег сликара данашњице. Ja sam, у неку руку, његов изданак, односно настављач, као и један број сликара, који сликају у Parizu protiv svih estetizirajućih sхvataњa. Разумљivo је да ће и моја афирмација наилазити на зидове све док буду постојале присталице апстрактног и естетизирајућег сликарства, које је без икакве везе са садашњим животом.

У СЛИЦИ — БЕЗ РИЈЕЧИ

НА СЕПТЕМВАРСКОМ СУНЦУ

ЗА МЛАДЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ О СЕБИ

Модерни класик

Рођен 1902. године, Добриша Цесарić је један од највећих хрватских пјесника чија се лирика одликује дубином осјећања, једноставношћу и музикалношћу израза. Његове пјесме су вишне од четири деценије одушевљавале и младе и стари, а превођене су и на енглески, француски, њемачки, италијански, шпански, мађарски, румунски, турски, албански, есперанто и друге језике.

Дјетињство је провео у Осијеку, где је завршио основну школу и нижу гимназију, а од 1916. године живи у Загребу. Потслије завршене гимназије студирао је на филозофском факултету, радио у позоришту и библиотесци. Био је уредник издавачког предузећа „Зора“. Године 1951. изабран је за редовног члана Југословенске академије знаности у умјетности.

Добриша Цесарić писао је углавном пјесме које је објављивао у најпознатијим предратним и послијератним југословенским часописима и листовима. Познате су му збирке: „Лирика“, „Спасена свјетла“, „Изабрани стихови“, „Пјесме“, „Освијетљени пут“, „Голи часови“, „Изабране пјесме“, „Мој пријатељ“ и „Слд“. Заступљен је у свим антологијама хрватског и југословенског пјесништва, као и у многим антологијама наше лирике на страним језицима и у неколико антологија свјетске поезије.

Цесарić је објавио и низ изванредних превода у прози и стиху, нарочито са њемачког и руског језика, а пише и есеје. Ево једне његове пјесме.

Пјесма мртвог пјесника

Мој пријатељу, мене више нема.
Ал писам само земља, само трава.
Јер књига та, што држши је у руци,
Само је дио мене, који спава.
И ко је чита — у животу ме буди.
Пробуди ме, и бит ћу твоја јава.

Ја немам више прољећа и љета,
Јесени својих немам, нити зима.
Сироти мртвача ја сам, који у се
Нишао од свијета не може да прима.
И што од свијетлог оста ми живота,
У загрљају остало је рима.

Пред смрћу ја се скрих (колико могог)
У стихове. У жару сам их ково.
Ал затвориш ли за њих своје срце,
Они су само сјен и мртво слово.
Отвори га, и ја ћу те пријећи
Ко бујна ријека у корито ново.

Још који часак хтио бих да живим
У грудима ти. Све своје лепоте
Ја ћу ти дати. Све мисли, све снове.
Све што ми вријеме немилосно оте,
Све запосе, све љубави, све наде,
Све успомене — о мртви животе!

Поврати ме у моје старе дане!
Ја хоћу свјетла! Сунца, које злати
Све чег се такне. Ја топлине хоћу
И обзорја, мој друже непознати.
И заноса! И звијезда, којих нема
У мојој ноћи. Њих ми, драги, врати.

Ко око свјетла лептирице ноћне
Око живота тужаљке ми круже.
Помози ми да дигнем своје вјеће,
Да руке ми се у чешмују пруже.
Ја хоћу бити млад, ја хоћу љубит,
И бити љубљен, мој незнани дружек!

Сав живот мој у твојој сад је руци.
Пробуди ме! Проживјет ћемо оба
Све моје стихом задржане сате,
Све сачуване сне из давног доба.
Пред вратима живота ја сам просјак.
Чуј моје куџање! Мој глас из гроба!

МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

Двије мјере времена

НАКОН ОБЈАВЉИВАЊА теорије релативности, њен творац Алберт Ајнштајн наишао је на велики отпор према својим идејама, поготову што су његове теорије биле више него чудне, а нарочито она о скраћивању времена. Према њој посматрачу који се креће брзином свјетlosti вријеме тече ста пута спорије него посматрачу који мирује! Познат је парадокс о близанцима. Наиме, ако се један брат упути на кружно путовање свемиром брзином свјетlosti и ако на том путовању потроши десет година, за то ће се вријеме његов организам промијенити нормално као и код другог човјека за то исто вријеме. Када се врати на Земљу, он неће више наћи свога брата у животу. На Земљи је, у међувремену, прошло око хиљаду година и, наравно, умро је не само његов брат него се измијенило око тридесет генерација послиje њега! Сви су они рођени, живјели и умрли у нормалним околиностима.

Сваки посматрач — онај у свемирском броду и онај на Земљи — има своју мјеру времена и оне се, у овом случају, разликују за фактор 100, односно један сат у броду вриједи стотину сати на Земљи. Исто тако се односе и биолошке промјене на човјеку: онај на Земљи сто пута брже стари.

Теорија је врло чудна. Приликом њене провјере примјено је да часовници астронавта нешто заостају када се они враћају на Земљу. Заостајање је незнатно, јер је и њихова брзина при свјетlosnoj незнатна, алиј је, ипак, и та разлика довољна да се модерним методама може мјерити и да се Ајнштајнова теорија потврди.

ЗАНИМЉИВА МАТЕМАТИКА

Број 100

У „царству“ бројева има много занимљивости. Ево неколико примјера шта све у себи „крије“ број 100.

Он се, прво, може написати као збир бројева: 12, 20, 4 и 64. Ако се са сваким од та четири броја и бројем 4 изврши редом по једна од четири рачунске радње, увијек ће се добити исти резултат — 16. Увјерите се и сами:

$$\begin{array}{r} 12+4=16 \\ 20-4=16 \\ 4\times 4=16 \\ \hline 100 \end{array}$$

Број 100 може се записати и на други начин, а не само јединицом и са двије нуле:

Са четири једнаке цифре:

$$\begin{aligned} 100 &= (5+5)\times(5+5) \\ 100 &= (5\times 5-5)\times 5 \\ 100 &= 99+9\cdot 9 \end{aligned}$$

Са пет истих цифара:

$$\begin{aligned} 100 &= 111-11 \\ 100 &= 33\times 3+3\cdot 3 \\ 100 &= (5+5+5+5)\times 5 \end{aligned}$$

Са шест истих цифара:

$$\begin{aligned} 100 &= (11-1)\times(11-1) \\ 100 &= 55+55-5-5 \\ 100 &= (7+7)\times 7+(7+7)\cdot 7 \\ 100 &= 99+99\cdot 9 \\ 100 &= (666-66)\cdot 6. \text{ Итд.} \end{aligned}$$

Број 100 можемо приказати и помоћу девет цифара: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 не мијењајући им, чак, ни поредак:

$$\begin{aligned} 100 &= 123-45-67+89 \\ 100 &= 123+45-67+8-9 \\ 100 &= 123+4-5+67-89 \\ 100 &= 12+3-4+5+67+8+9 \\ 100 &= 1+2+34-5+67-8+9 \\ 100 &= 1+2+3+4+5+6+7+8+9 \\ 100 &= 12\cdot 3+4\times 5-6-7+89 \end{aligned}$$

Брига о дјеци у нашем друштву

БРИГА О ДЈЕЦИ и све социјалне мјере које се предузимају дубоко су усађене у систем друштвених односа у нашој самоуправној социјалистичкој заједници. Интерес породице и друштва за развојне потребе дјеце обраћују основу друштвене бриге која се остварује комплексно и обухвата сву дјецу до 14 година, а реализује се кроз четири основна вида:

— стварање услова за образовање, мјере здравствене заштите, друштвену бригу за културни и спортски живот и разоноду дјеце, рад друштвених организација и бригу за породицу.

Бесплатно основно образовање загарантовало је свој дјеци у трајању од осам, а сада се постепено повећава на десет година. Тенденција је да сва дјеца која полазе у први разред основне школе добију бесплатне учебнике, и то се остварује у многим срединама, а обавезно за дјецу чији родитељи имају никакве примјење. То исто важи и за обавезну школске екскурзије, као и за исхрану у школи.

Бесплатну здравствену заштиту имају сва дјеца до 14 година, а она се остварује по основу запослености родитеља и по основу здравствене заштите за сву школску дјецу као и кроз обавезну здравствену заштиту од одређених болести.

У основу укупне здравствене заштите садржај је принцип превентивног дјеловања (бесплатне вакцинације, савјетовалишта за родитеље и дјеце и други облици).

Дјељи додатак пријењује се као допунска мјера код породица која имају никакве примјење. Све се повољнији услови за опоравак и одмор дјеце, што саставни дио његовога физичког здравља: стално се повећава број објекта који служе том циљу, и то, прије свега, на мору и планинама.

За дјецу преод школског узраста постоји и одређени целински који иде са бесплатног смјештаја у установама за дневни боравак (јаслицама и вртићима) до различитих висина учешћа, што зависи од материјалних могућности родитеља.

Посебна пажња посвећује се дјејствјем и пионирском туризму и условима који имају у основи упознавање природних лепота и културно-историјских знаменитости. У том циљу флују и посебне друштвене организације, прије свега Савез пионира, а затим Феријални савез, који своју туристичку делатност, развија под паролом: „Упознајте своју домовину да би је више волио“. Савез извиђача и други.

Такви циљеви у власничкој бриги и пионира стимулишу се попутима за сва групна путовања дјеце (најмање петоро) у јавном саобраћају у износу од 75%.

Поред врло развијене мреже институција за дјецу — за дневно забиљавање предшколске дјеце (дјељи вртићи), основних школа за све бољим условима за цјелодневни боравак и другим пратећим објектима за рекреацију и разоноду; за прихватање дјеце на школовању ван места становља родитеља (интернати), за одмор и рекреацију дјеце и пионира (игралишта, паркови, полигони, дне вна излетишта, летовалишта); за бригу о дјеци ометеној у психофизичком развоју (специјални центри); за заштиту дјеце лишене родитељског стања (дјељи домови); за слободно вријеме дјеце и пионира (домови пионира, пионирске центре и клубови); за рекреацију (базени, физичкотерапијски терени) — и све друге институције у области културе и умјетnosti, као и друге јавне установе (позоришта, музеји, биоскопи, издавачке куће, радио и телевизија и штампа, јавни паркови итд.) његују у оквиру својих редовних дјелатности и стапају контакте са најмлађима, обезбеђујући оговарајуће садржаје и облике друштвених радова дјеци.

За развијање друштвеног живота, осим Савеза пионира, дјелује још седам специјализованих друштвених организација, које, такође, доприносе свестраном културном, друштвеном и спорском животу најмлађих. Њихов рад све више стимулише и друштвена заједница која одобрава знатна материјална средства. У склопу опште друштвене бриге посебна пажња придаје се програмима радија и телевизије, нацијењених дјеци, на свим језицима народи и народности, затим филмском стваралаштвом, где се у укупној производњи снима све више филмоза за дјецу.

У земљи излази око 52 дјеља и пионирска листа — свих жанрова, за све узрасте и на свим језицима наших народа и народности. Поред тога, у свим дневним и периодичним листовима излазе и додаци за дјецу. Посебно је развијена издавачка дјелатност за најмлађе. Постоји неколико специјализованих издавачких кућа као што је примјер „Младинска књига“ у Љубљани, „Младост“ у Загребу, „Детска радост“ у Скопљу, „Дјеље новине“ у Горњем Милановцу, „Титов пионир“ у Титограду.

Поред тога, на плану производње играчака за дјецу — ради њихове власничке функције — формиран је југословенски жири који врши селекцију домаће производње и играчака које се увозе, на тај начин што оне које задовољавају потребне захтјеве добијају одговарајући знак квалитета.

Посебно се прати и стимулише квалитет дјеље конфекције и њене функционалности. У том циљу такође дјелује југословенски жири који у оквиру Сајма југословенске конфекције додјељује и награде за најквалитетнију одјећу и обућу за дјецу.

ЦРНОГОРСКА ФУДБАЛСКА ЛИГА

ИЗВАНРЕДАН СТАРТ

домаћи били су Вуксановић, Милић и Поповић.

У другом колу „Могрен“ је био гост белопољског „Текстила“, тима који, такође, гаји аспирације за највиши пласман. У веома тешкој борби, Будвани су сачували свој гол и освојили драгоцен бод — резултат је био нерешен 0:0.

У тиму „Могрена“ ове сезоне појавила су се нека нова имена. На голу је Петровић, бивши голман „Приштине“, фудбалер кога би пожељели и многи други тимови. Он је неоспорно највеће појачање „Могрена“ у овом првенству. Смирен диригент одбране, а када је потребно зауставља и оне лопте које се већ „виде у мрежи“. Полутка Стаматовић, који је дошао из ОФК Титограда такође је изван-

редан играч, али је већ на старту имао пех — повређен је и једно вријеме мора да паузира. Центарфор Милић је млад и перспективан играч који тек треба да се докаже, док је лијево крило Пејовић, који је прошле сезоне бранио боје „Петроваца“ искусан фудбалер који ће много значити за нападачки ред „Могрена“.

Петровчани су стартовали изванредно. Из два су спрета освојили су четири бода, са импозантном гол-разликом од 4:0. У првом колу Петровчани су савладали екипу „Спужа“ са 2:0 у игри која је била веома добра. Тим је задржала костур из прошлог првенства, али је усlijedilo и неколико измење на. Напустивши га је централни Ратковић, чије место је заузео сајни техничар Ивића Шољага, који је једно вријеме паузирао. Он је играо као препорођен, и ослонац је одбране „Петроваца“. Тиму су приступили Мугомша, који је већ на старту показао да је изванредан стријелац (постигао је гол у Петровцу на првој утакмици и недјељу дана касније у Тузима), Делибашић и Кривокапић који су прије двије године били бое „Петроваца“. Уз изванредног Стојановића, Ђаконовића, Вукотића и остale, „Петровац“ је чекује нове побједе.

У другом колу у Тузима Петровчани су направили подвиг: побиједили су екипу „Дечића“. С. Г.

П етровац“ и „Могрен“ су изванредно стартовали у новом првенству, и ако је судити по првим играма и резултатима, они ће бити једни од главних кандидата за највиши пласман.

Будвани су у првом колу били домаћини неуспешно склопили „Дечића“ из Тузи. Момци које воде тренери Станишић и Тодоровић играли су веома добро и покртвова но и славили уједњиву побјedu (3:0). Да су нападачи били мало спретнији и ангажованији, гости би, вјероватно, отишли с више гола ва у мрежки. Стријелци за

КОШАРКА

НОВЕ ПОБЈЕДЕ

У наставку првенства у Црногорској лиги, кошаркаши „Могрена“ постижу добре резултате. У првом колу Будвани су били домаћини склопили „Партизана“ из Тивта и славили са уједњиву побјedu. У другом колу „Могрен“ је гостовао у Цетињу и поражен у суету са „Ловћеном“, мада је приказао до падљиву игру. У трећем колу у Будви је гостовала екипа бившег друголигаша „Јединства“ из Бијелог Поља. У изузетно жестокој бор

би, домаћини су поново славили уједњиву побјedu и са 16 освојених бодова могу мирно да сачекују наредне сусрете.

Једини хендикеп је одлазак за Београд изванредног Шаркића, али су Поповић, Рашић Радуловић, Мандић, Радоњић, Краловић, Аликовић, Мрђеновић, Рађеновић, Гиговић и остали спремни да се сваком противнику одупру, а да на свом терену тешко препуштају бодове.

Г.

КАО КОД СВОЈЕ КУЋЕ

АКО ЖЕЛИТЕ ДА СВОЈ ОДМОР проведете на мору, идите у Будву. Тамо вас очекују велике сунчане плаже, Вечери у Будви су дивне. Ваздух што допира са црногорских планина и музика што се разлива по модро-зеленој површини воде чини Будву још привлачнијом. Ту, на дохват руке, су Свети Стефан, Милочер, Бечићи, Пржно... Бројни историјски и културни споменици живо су свједочанство о овом насељу које се помиње још у IV вијеку прије нове ере, о насељу близу којег је пролазила граница између Источног и западног Римског царства и које је било мета великих освајача: Византије и Млетачке Републике.

Та иста Будва одолијевала је нападима и разарањима, расла је и развијала се, а сада је стјециште многих туриста и, више од тога, многих наших умјетника.

Будва осваја љепотом, старијима и љубазношћу ње них људи.

дјети, организовати услугу. Јер, у току једног оброка прође преко 300 људи.

То је био, између осталог, повод за разговор са управником Кривачевићем. Питали смо га има ли проблема у раду одмаралишта, одакле је било највише радника, пружaju ли се услуге радницима из других општина, где се још, осим у Будви, организују одмори за највеће раднике...

— Преко хиљаду наших радника користе свој одмор овде, и то у шест смјена. Наше одмаралиште био могло да прихвати све наше раднике, не рачунајући, свакако, one који желе да се одмарaju у бањама или на планинама — каже Кривачевић и обавјештава нас да ће ове године, у организацији СИЗ-а, око 300 радника свој одмор провести у другим одмаралиштима. У јулу и августу било је највише корисника, и тада се падalo с ногу. Радна snaga je se našla u sezonska.

— Проблема је организовану раду одмаралишта има. Они се, прије свега, састоје у томе што наше радне организације неблаговремено доносе планове и распореде за одмор својих радника, па у смјенама имамо неравнотежу броја радника. Сви планирају одморе у јулу и августу, а то доводи до поскупљања: становници онда диктирају услове. Што се снабдијевања тиче, и то има проблема. У продавницама ИПК „Србија — 10 октобар“ и НКВ нема увијек свих артикула. Речимо, у нашој продавници нема довољно јаја, а ни сувих ребара.

Жалби на смјештај и квације хрane нема. Корисници услуге у одмаралишту само су похвално изражавали о свему. Како и не би, када су сви становници близу ресторана, плажа је удаљена свега 150 метара, амбијент у коме се налази одмаралиште је какав се само поželjeti може: на тераси — хладњаки, околи — млади чимпреси, кане, мимозе, петонице...

Између неколико стотина радника из Велике Плане, Сmedereva и Светозарева није било ни једног који је имао неку примиједбу на смјештај и исхрану. Већина их је истакла своје задовољство комплетним условима боравка у једном од најстаријих градова на Приморју.

Врјеме између обилатих оброка проводи се на разне начине, укључујући ту, сва како, много пливања, шах, наскаче с новим познаницима, трчкање за малишанима... Вечери су резервисане за обилазак знаменитости града, пријатне њеће баште с добром музиком, а, понекад смо се сусретали с „великом ловином“ страних пецаџиша. Дани овде мијуневито лете, а сјећања ће, несумњиво, бити пријатна.

(„Реч Поморавља“ — Велика Плана)

РАДНА ЗАЈЕДНИЦА ВРТИЋА

УСЛОВИ УПИСА:

— Да је дијете здраво у физичком и менталном погледу, да је старо најмање пет мјесеци, и да је родитељ чије је дијете било раније у Вртићу измирио све обавезе према Вртићу.

— Родитељи који имају ниска примања не плаћају пун износ (испод 700,00 динара по члану домаћинства ослобођени су уплате 100%, а од 700,00 до 1.200,00 динара плаћање је процентуално). Родитељи који неће плаћати пун износ за своју дијецу дужни су да приликом уписа приложе следеће:

- а) потврду о просјеку личног дохотка за протекла три мјесеца;
- б) пореско увјерење;
- в) увјерење о кућној заједници.

Вртић у току године ради од 5,45 часова до 16 часова сваког радног дана.

Упис се врши у Вртићу сваког радног дана од 6 до 13 часова.

Пријаве за упис могу се добити у Вртићу.

Упис се односи на сву дијецу — која су до сада похађала Вртић и која се први пут уписују.

ХВАЛА НА САРАДЊИ!

РАДНА ЗАЈЕДНИЦА ВРТИЋА